

แนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการชุมชนแบบบูรณาการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดอุดรดิตถ์

GUIDELINES FOR DEVELOPING AN INTEGRATED COMMUNITY WELFARE SYSTEM TO REDUCE INEQUALITY FOR THE ELDERLY IN UTTARADIT PROVINCE

ชลธิดา อุเทศนันท์^{1)*} และ สุดารัตน์ รอดบุญสง²⁾

¹⁾ อาจารย์สาขาพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุดรดิตถ์

²⁾ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุดรดิตถ์

Chontida Utessanan^{1)*} and Sudarat Rodbosong²⁾

¹⁾ Lecturer in Community Development Faculty of Humanities and Social Sciences. Uttaradit Rajabhat University.

²⁾ Faculty of Humanities and Social Sciences. Uttaradit Rajabhat University.

*Corresponding author e-mail: ch.utessanan@gmail.com

Receive: April 11, 2025

Revised: June 23, 2025

Accepted: July 31, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) เพื่อ 1) ศึกษาการดำเนินงานการจัดสวัสดิการชุมชนของผู้สูงอายุของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลคอรุม อำเภอนิคมน้ำอูน จังหวัดอุดรดิตถ์ 2) ศึกษาปัจจัยความสำเร็จในการจัดสวัสดิการชุมชนของผู้สูงอายุของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลคอรุม อำเภอนิคมน้ำอูน จังหวัดอุดรดิตถ์ 3) สังเคราะห์แนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการชุมชนแบบบูรณาการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำสำหรับผู้สูงอายุ จังหวัดอุดรดิตถ์ กลุ่มประชากรในการวิจัย คือ ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปซึ่งเป็นสมาชิกของกองทุนสวัสดิการชุมชนในตำบลคอรุม อำเภอนิคมน้ำอูน จังหวัดอุดรดิตถ์ มีจำนวนทั้งสิ้น 1,696 คน ผู้วิจัยทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเลขสุ่ม ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 324 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม และดำเนินการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 20 คน ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำกลุ่มกองทุนฯ ผู้สูงอายุ แกนนำโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล แกนนำอาสาสมัครผู้ดูแลผู้สูงอายุ แกนนำชมรมผู้สูงอายุ และคณะกรรมการจัดสวัสดิการชุมชนระดับตำบล ผลการวิจัย พบว่า 1. ศึกษาการดำเนินงานการจัดสวัสดิการชุมชนของผู้สูงอายุของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลคอรุม อำเภอนิคมน้ำอูน จังหวัดอุดรดิตถ์ มีการจัดสวัสดิการชุมชนใน 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) การประกันทางสังคม (Social Insurance) 2) การบริการทางสังคม (Social Services) 3) การช่วยเหลือทางสังคม (Social Assistance) กองทุนฯ มีการดูแลสวัสดิการครอบคลุม 10 ด้าน ครอบคลุมทุกกลุ่มวัยและกลุ่มคน ได้แก่ เด็ก เยาวชน วัยทำงาน ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาสผู้ประสบภัย ในมิติสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ 2. ปัจจัยสะท้อนความสำเร็จในการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลคอรุม อำเภอนิคมน้ำอูน จังหวัดอุดรดิตถ์ มีทั้งหมด 7 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านบริบทของชุมชน 2) ด้านเครือข่ายการทำงาน 3) ด้านการได้รับความร่วมมือ 4) ด้านการได้รับการยอมรับ 5) ด้านนโยบายภาครัฐ 6) ด้านงบประมาณ 7) ด้านผู้นำ และ 3. แนวทางในการพัฒนาการจัดสวัสดิการชุมชน

แบบบูรณาการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดอุดรดิตถ์ มีดังนี้ จำนวน 1) การส่งเสริมศักยภาพของแกนนำ 2) ส่งเสริมพัฒนาระเบียบกองทุนฯ ที่ตอบโจทย์ชุมชนครอบคลุมทุกมิติ 3) ส่งเสริมความเข้มแข็งของเครือข่ายทั้งในชุมชนและนอกชุมชน 4) ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ 5) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทุกระดับ ซึ่งทั้ง 5 แนวทางนำไปสู่แนวทางปฏิบัติร่วมกันของกองทุนสวัสดิการชุมชนแบบมีส่วนร่วมของทุกภาคในจังหวัดอุดรดิตถ์

คำสำคัญ: แนวทางพัฒนาการจัดสวัสดิการชุมชน แบบบูรณาการ ลดความเหลื่อมล้ำ ผู้สูงอายุ

ABSTRACT

This research utilized a mixed methods approach to: 1) study the operations of community welfare for the elderly in the Khorum sub-district fund in Phichai district, Uttaradit province; 2) identify success factors in community welfare provision in Khorum sub-district; 3) synthesize guidelines for developing an integrated community welfare system to reduce inequality for the elderly in Uttaradit province. The research population consisted of elderly individuals aged 60 and above who are members of the community welfare fund in Khorum sub-district, totaling 1,696 people. The researchers used random sampling to select 324 participants for quantitative analysis and conducted in-depth interviews with 20 key informants, including the local administrative organization president, fund leaders, elderly members, health promotion hospital leaders, volunteer caregivers, and community welfare committee members. The findings revealed: 1. The community welfare operations for the elderly in Khorum sub-district consist of three models: 1) social insurance, 2) social services, 3) social assistance. The fund provides comprehensive welfare covering ten areas, catering to all age groups and vulnerable populations, including children, youth, working-age individuals, the elderly, disabled individuals, and those affected by disasters within social, cultural, and economic contexts. 2. Success factors in the community welfare fund's operations encompass seven aspects: 1) community context, 2) networking, 3) collaboration, 4) acceptance, 5) government policies, 6) budget, and 7) leadership. 3. Guidelines for developing an integrated community welfare system to reduce inequality for the elderly in Uttaradit province include: 1) empowering key leaders, 2) enhancing fund regulations to meet community needs across all dimensions, 3) strengthening networks both within and outside the community, 4) promoting public relations, and 5) encouraging participation at all levels. These five guidelines lead to collaborative practices within the community welfare fund involving all stakeholders in Uttaradit province.

Keywords: Guidelines for Developing Community Welfare Management, Integrated, Inequality Reduction, Elderly

บทนำ

จากการศึกษาสถานการณ์ความเหลื่อมล้ำของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2565 พบว่า ประเทศไทยยังคงมีความเหลื่อมล้ำโดยภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความเหลื่อมล้ำเพิ่มสูงขึ้น มากกว่าภาคอื่น ๆ ในประเทศไทย (สำนักงานสภาพัฒนาการ, 2566, 21)

และเมื่อพิจารณาถึงสถิติกลุ่มประชากร พบว่า ในปี พ.ศ. 2543 มีผู้สูงอายุร้อยละ 9.5 ปี พ.ศ. 2553 ร้อยละ 12.9 และในปี พ.ศ. 2573 และ พ.ศ. 2583 มีการคาดการณ์ว่าจะมีผู้สูงอายุ ร้อยละ 31.4 ของประชากรทั้งหมด ซึ่งจะถือว่าประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มตัว (Super-aged society) (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2564, 3) จากข้อมูลสะท้อนให้เห็นว่าผู้สูงอายุเป็นกลุ่มประชากรที่ต้องได้รับการดูแลในเรื่องสวัสดิการมากที่สุด และจากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า สวัสดิการชุมชนโดยภาครัฐเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยเพิ่มโอกาส และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชากร เพื่อให้มีความมั่นคงในชีวิตอยู่ดีมีสุข (สำนักงานสภาพัฒนาการ, 2566, 32)

เมื่อพิจารณาถึงความเหลื่อมล้ำในการดูแลด้านสวัสดิการของกลุ่มประชากรข้างต้น พบว่า ภาครัฐบาลได้ดำเนินนโยบายในการแก้ไขปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำอย่างต่อเนื่อง และเมื่อพิจารณาลงลึกถึงมิติปัญหาของผู้สูงอายุแล้ว พบว่า ผู้สูงอายุมีปัญหาด้านสุขภาพมากถึง ร้อยละ 58.6 (กลุ่มงานวิเคราะห์และพยากรณ์สถิติเชิงสังคม กองสถิติพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2564, 58) ซึ่งหมายความว่าผู้สูงอายุต้องใช้บริการทางสุขภาพที่มากขึ้นตามไปด้วย จากสถิติการใช้บริการสุขภาพของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุใช้บัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้า (บัตรทอง) ร้อยละ 74.8 สิทธิข้าราชการ (ข้าราชการบำนาญ) ร้อยละ 15.1 และเป็นผู้สูงอายุมีสวัสดิการแต่ไม่ใช้ ร้อยละ 5.4 เหตุผลหลัก คือ สิทธิประโยชน์ของสวัสดิการไม่ครอบคลุม ผู้สูงอายุที่อยู่ห่างไกล (กลุ่มงานวิเคราะห์และพยากรณ์สถิติ

เชิงสังคมกองสถิติพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2564, 13) และเมื่อศึกษากลุ่มผู้สูงอายุ ที่อยู่นอกเขตเทศบาล และกลุ่มห่างไกลที่สวัสดิการจืดจางด้วยสวัสดิการที่ควรได้รับ กล่าวคือ กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ ร้อยละ 55.7 กลุ่มชมรมผู้สูงอายุ ร้อยละ 28.1 และกลุ่มออมทรัพย์ 20.1 (กลุ่มงานวิเคราะห์และพยากรณ์สถิติเชิงสังคมกองสถิติพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2564, 75) ซึ่งกลุ่มที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ถือว่าเป็นกลุ่มที่เกิดขึ้นในชุมชน และกลุ่มดังกล่าว สามารถดูแลผู้สูงอายุได้มากกว่าบทบาทของกลุ่มกล่าวคือ กลุ่มตัวแทนของคนในการดูแลผู้สูงอายุในหลายมิติ และเป็นตัวประสานความช่วยเหลือให้กับผู้สูงอายุตามความต้องการรายบุคคล

จากการศึกษาสถิติผู้สูงอายุรายจังหวัด พบว่า จังหวัดอุดรธานี มีอัตราผู้สูงอายุมากที่สุดติดอันดับ 1 ใน 10 ของประเทศ ซึ่งอยู่ในอันดับที่ 9 คิดเป็นร้อยละ 23 ในขณะที่อันดับที่ 1 ได้แก่ จังหวัดลำปาง มีผู้สูงอายุร้อยละ 25.5 (สำนักงานสภาพัฒนาการ, 2566, 21) โดยจังหวัดอุดรธานีได้มีการขับเคลื่อนการดูแลผู้สูงอายุในรูปของคณะกรรมการระดับจังหวัด มีผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานีเป็นประธาน ดำเนินงานด้านการดูแลผู้สูงอายุ แต่ลักษณะการดำเนินงานยังคงเป็นในรูปแบบของการแยกส่วนในการดำเนินงาน และสภาพความเข้มแข็งของกองทุนในจังหวัดอุดรธานีไม่เท่าเทียมกัน ทำให้กองทุนสวัสดิการชุมชนไม่สามารถดูแลผู้สูงอายุได้ครอบคลุมทุกคนและเท่าเทียมอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม จังหวัดอุดรธานี มีกองทุนที่ได้รับรางวัลกองทุนสวัสดิการชุมชนดีเด่นรับรางวัล ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ ที่สามารถพัฒนาระดับกองทุนสวัสดิการให้สามารถต่อยอดสร้างอาชีพเชื่อมโยงการท่องเที่ยวชุมชน มีการผลิตสบู่ น้ำมันข้าวและหอยขม ก่อให้เกิดเป็นรายได้ ให้กับผู้สูงอายุสามารถดูแลตนเองและครอบครัวได้

สรุปได้ว่า จังหวัดอุดรธานีมีกองทุนสวัสดิการชุมชนในทุกตำบล และมีฐานการดำเนินงานแบบบูรณาการ

ทั้งในระดับจังหวัดและระดับพื้นที่ หากนำฐานการบูรณาการระดับจังหวัดและพื้นที่ดังกล่าวไปต่อยอดในประเด็นการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อผู้สูงอายุ จักนำไปสู่การทำงานในระดับตำบลที่เข้มแข็ง ที่สามารถเป็นพลังนำไปสู่การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในระดับพื้นที่ได้อย่างครอบคลุม และสามารถขับเคลื่อนการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุแบบภาคี มีส่วนร่วมในจังหวัดอุดรธานี ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการจัดสวัสดิการชุมชนแบบบูรณาการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำสำหรับผู้สูงอายุ ในจังหวัดอุดรธานี โดยการถอดบทเรียนความสำเร็จของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลนำไปสู่สังคมผู้สูงอายุที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีความสุข

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานการจัดสวัสดิการชุมชนของผู้สูงอายุของกองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลคอรุม อำเภอพิชัย จังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยความสำเร็จของการจัดสวัสดิการชุมชนผู้สูงอายุของกองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลคอรุม อำเภอพิชัย จังหวัดอุดรธานี
3. เพื่อสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการชุมชนแบบบูรณาการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดอุดรธานี

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา (Content Scope): การศึกษาครอบคลุม 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1) การดำเนินงานการจัดสวัสดิการชุมชนของผู้สูงอายุของกองทุนสวัสดิการชุมชน 2) ปัจจัยความสำเร็จของการจัดสวัสดิการชุมชนของผู้สูงอายุ และ 3) แนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการแบบบูรณาการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำของผู้สูงอายุในจังหวัดอุดรธานี

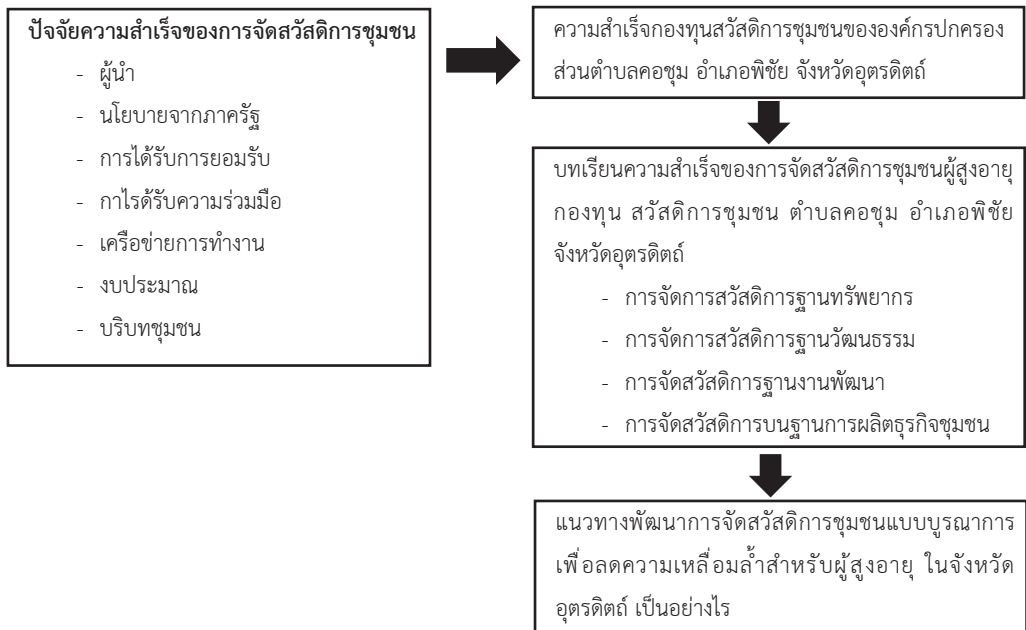
2. ขอบเขตด้านพื้นที่ (Geographical Scope): ศึกษาในพื้นที่ตำบลคอรุม อำเภอพิชัย จังหวัดอุดรธานี โดยใช้ผลการศึกษานี้เป็นต้นแบบในการพัฒนาแนวทางระดับจังหวัด

3. ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย (Population and Samples): การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้นำท้องถิ่น ชุมชน ผู้สูงอายุ แกนนำ อสม. และผู้เกี่ยวข้องกับกองทุน รวม 20 คน การวิจัยเชิงปริมาณ: กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สมาชิกกองทุนสวัสดิการผู้สูงอายุตำบลคอรุม จำนวน 324 คน

4. ขอบเขตด้านระเบียบวิธีวิจัย (Methodological Scope): ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) การวิจัยเชิงคุณภาพ: ใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์เนื้อหา และการวิเคราะห์ SWOT การวิจัยเชิงปริมาณ: ใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต

กรอบแนวความคิด

กรอบแนวคิดการวิจัย แนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการชุมชนแบบบูรณาการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดอุดรธานี

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย แนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการชุมชนแบบบูรณาการ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดอุดรธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 เพื่อศึกษาการดำเนินงานการจัดสวัสดิการชุมชนสำหรับผู้สูงอายุของกองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลคอซุม อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี เป็นการวิจัย เชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ด้วยการเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลคอซุม ผู้นำกลุ่มกองทุนสวัสดิการชุมชน ผู้สูงอายุ แกนนำโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลคอซุม แกนนำอาสาสมัครผู้ดูแลผู้สูงอายุ ในตำบลคอซุม แกนนำอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน แกนนำชมรมผู้สูงอายุ และคณะกรรมการจัดสวัสดิการชุมชน ระดับตำบล จำนวน 20 คน

ขั้นตอนที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยความสำเร็จของการจัดสวัสดิการชุมชนผู้สูงอายุของกองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลคอซุม อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี เป็นการวิจัย เชิงปริมาณ ประชากร คือ ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ที่เป็นสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลคอซุม

อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี จำนวน 1,696 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลคอซุม, 2567) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ที่เป็นสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลคอซุม อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรธานี จำนวน 324 คน ได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาโดยใช้สูตรการคำนวณขนาดของทาร์ยามาเน่ ที่ระดับความน่าเชื่อถือร้อยละ 95 ความคลาดเคลื่อนที่ร้อยละ ± 5 สุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางเลขสุ่มที่กำหนดขึ้นจากคอมพิวเตอร์ที่ ให้กำหนดหมายเลข 001-324 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต

ขั้นตอนที่ 3 เพื่อสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการชุมชนแบบบูรณาการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดอุดรธานี เป็นการวิจัย เชิงคุณภาพคือการประชุมปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (Swot Analysis) ด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus group Discussion) และร่วมกันเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการชุมชนแบบบูรณาการเพื่อลด

ความเหลื่อมล้ำสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดอุดรดิตถ์ โดยนำปัจจัยความสำเร็จของการจัดสวัสดิการชุมชน ผู้สูงอายุกองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลคอรุม อำเภอพิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์เป็นฐานในการต่อยอดการพัฒนาในพื้นที่อื่น

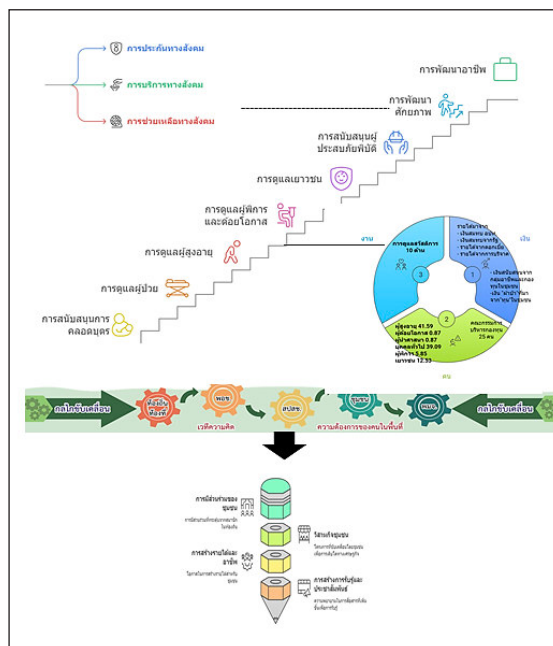
การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกับ คณะผู้ร่วมวิจัยในระดับจังหวัดและพื้นที่ โดยใช้เทคนิคที่เข้าใจง่ายและส่งเสริมการมีส่วนร่วม ได้แก่ การจัดลำดับเหตุการณ์ แผนภาพ และการจัดกลุ่มข้อมูล ทั้งนี้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) ตลอดกระบวนการวิจัย โดยเน้นการดึงข้อมูลสำคัญจากกลุ่มคำหรือเหตุการณ์ที่มีความหมาย และบูรณาการความร่วมมือจากภาครัฐ เอกชน และภาคีเครือข่าย เพื่อสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการชุมชนแบบบูรณาการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดอุดรดิตถ์ ทั้งนี้มีการสรุปผลเบื้องต้นและนำไปวิเคราะห์เปรียบเทียบกับทฤษฎีจากรรณกรรม จนได้แนวคิดหลักและข้อสรุป เชิงอุปนัย (Induction

Analysis) โดยเป็นกระบวนการวิเคราะห์ซ้ำไปซ้ำมา ตลอดกระบวนการวิจัย (สุภางศ์ จันทวนิช, 2555, 144-155) โดยเน้นการดึงข้อมูลสำคัญจากกลุ่มคำหรือเหตุการณ์ที่มีความหมาย และบูรณาการความร่วมมือจากภาครัฐ เอกชน และภาคีเครือข่าย เพื่อสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการชุมชนแบบบูรณาการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดอุดรดิตถ์ ทั้งนี้มีการสรุปผลเบื้องต้น และนำไปวิเคราะห์เปรียบเทียบกับทฤษฎีจากรรณกรรม จนได้แนวคิดหลักและข้อสรุป เชิงอุปนัย โดยเป็นกระบวนการวิเคราะห์ซ้ำไปซ้ำมา

การตรวจสอบข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำหลักของการความเชื่อถือได้ของข้อมูล ได้แก่ 1) สัมพันธภาพกับกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยที่ยาวนาน (Prolong engagement) 2) การใช้การสังเกตอย่างต่อเนื่องยาวนาน (Persistent observation) 3) การตรวจสอบความแน่นอนของข้อมูล โดยนำข้อมูลที่ได้จากแหล่งต่าง ๆ มาเปรียบเทียบกับกัน (data triangulation) และ 4) ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยร่วมตรวจสอบข้อมูล (Member)

ภาพที่ 1 ผลการดำเนินงานการจัดสวัสดิการชุมชนของผู้สูงอายุ
ของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลคอรุม อำเภอพิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์

ผลการวิจัย

ผลการดำเนินงานการจัดสวัสดิการชุมชนของผู้สูงอายุของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลคอรัมขององค์การปกครองส่วนตำบลคอรัม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์

จากภาพที่ 1 พบว่า

1. การดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลคอรัม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ให้ความสำคัญกับสวัสดิการผู้สูงอายุใน 3 ด้านหลัก ได้แก่ การประกันสังคม การบริการทางสังคม และการช่วยเหลือทางสังคม โดยครอบคลุมการดูแลใน 10 ด้าน ได้แก่ การคลอดบุตร การเจ็บป่วย ผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ การศึกษา อุบัติเหตุ พัฒนาอาชีพ เสียชีวิต และผู้ประสบภัย ซึ่งการดำเนินงานบริหารจัดการทั้งด้านงาน เงิน และคนอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้ทุนทางสังคมจากชุมชน มีระบบสนับสนุนจากภาครัฐ อบต. และภาคประชาชนอย่างเข้มแข็ง

2. ปัจจัยความสำเร็จของการจัดสวัสดิการชุมชนผู้สูงอายุกองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลคอรัม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ แบ่งเป็น 7 ด้านสำคัญ ดังนี้ จากผลการวิเคราะห์ พบว่า โดยภาพรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ เห็นด้วย ถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยปัจจัยที่ได้รับค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ เครือข่ายการทำงาน และบริบทชุมชน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.45 และ 0.46 กล่าวคือ

2.1 บริบทชุมชน: กลุ่มมีความเข้มแข็ง ผู้นำมีศักยภาพใช้ทรัพยากรในชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ และมีความสัมพันธ์อันดีในกลุ่ม

2.2 เครือข่ายการทำงาน: มีการประสานความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ เอกชน และเยาวชน ทำให้สามารถนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาพัฒนาตามลำดับ รองลงมา นโยบายภาครัฐการได้รับการยอมรับ และการได้รับความร่วมมือต่างก็ได้รับการประเมินในระดับสูง (ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.46-4.53 (SD = 0.59 0.48 และ 0.47 ตามลำดับ))

2.3 นโยบายจากภาครัฐ: สนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมของหลายภาคส่วนทำให้เกิดการครอบคลุมทุกกลุ่มประชากรร่วมกัน

2.4 การได้รับการยอมรับ: มาจากการบริหารที่โปร่งใสและมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ชุมชนเกิดความเชื่อมั่น

2.5 การได้รับความร่วมมือ: ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรในระดับตำบลและจังหวัดทั้งในด้านทรัพยากร บุคลากร และการจัดกิจกรรมร่วมกันขณะเดียวกันปัจจัยด้านผู้นำ และงบประมาณมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ 4.43 (SD = 0.46 และ 0.53 ตามลำดับ) แม้จะยังอยู่ในระดับ “เห็นด้วย” แต่สะท้อนถึงข้อจำกัดหรือความท้าทายบางประการที่กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลคอรัม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ได้รับการพัฒนา เช่น การเสริมทักษะภาวะผู้นำในระดับพื้นที่ และการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอกับการกิจของกองทุนในระยะยาว

2.6 งบประมาณ: มีการบริหารงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ เพียงพอและเหมาะสม มีรายได้จากหลายช่องทาง

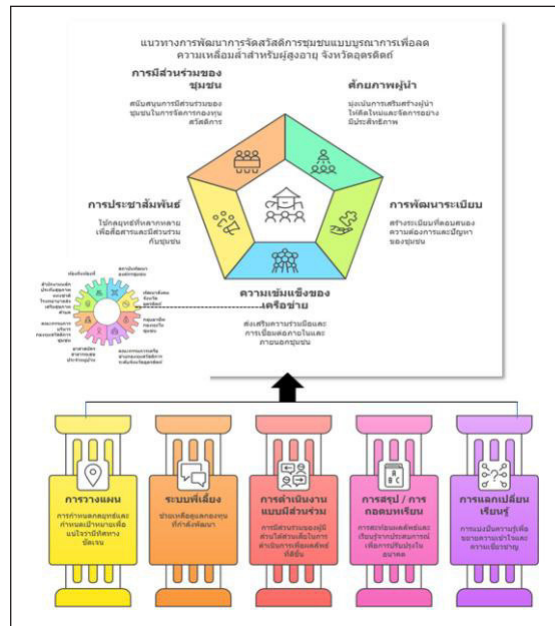
2.7 ผู้นำ: มีความสามารถในการวางแผน แก้ปัญหา สร้างแรงจูงใจมีความคิดสร้างสรรค์ และได้รับการยอมรับจากสมาชิกโดยรวมกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลคอรัม มีความเข้มแข็งจากฐานบริบทชุมชน การทำงานเป็นเครือข่าย ความร่วมมือที่ดี และผู้นำที่ได้รับความไว้วางใจ ส่งผลให้สามารถดูแลประชาชนในทุกกลุ่มได้อย่างครอบคลุม ลดความเหลื่อมล้ำ และเป็นต้นแบบที่ได้รับการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน

สรุป ปัจจัยความสำเร็จของการจัดสวัสดิการชุมชนผู้สูงอายุกองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลคอรัม อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ มีปัจจัยที่สะท้อนความสำเร็จ 7 ด้าน โดยเรียงลำดับต่อไปนี้ ด้านบริบทชุมชน ด้านเครือข่ายการทำงาน ด้านการได้รับความร่วมมือ ด้านการได้รับการยอมรับ ด้านนโยบายรัฐ ด้านงบประมาณ และด้านผู้นำ และกล่าวคือ เป็นกองทุนฯ ที่มีฐานบริบทชุมชนที่มีความเข้มแข็ง มีผู้นำที่ได้รับการยอมรับจากชุมชน

อย่างแท้จริง ทำให้เกิดความเชื่อมั่น มั่นใจ และเข้าใจตรงกัน ในวัตถุประสงค์เดียวกัน และที่สำคัญคือพร้อมจะไปกับผู้นำและคณะกรรมการบริการกองทุนฯ เห็นได้จากกองทุนมีการดูแลชุมชนครอบคลุมในทุกด้าน ทำให้หน่วยงานรัฐพร้อมที่จะเข้ามาอุดหนุนส่งเสริม รวมทั้งยังมีภาคเอกชนที่เข้ามาส่งเสริมอีกด้วย ทำให้

กองทุนฯ ค่อนข้างแข็งแกร่งและมีศักยภาพบริหารจัดการกองทุนได้ในทุกรูปแบบ เพราะมีคนรุ่นใหม่เป็นพลังในการขับเคลื่อนไปข้างหน้าอย่างมีทิศทาง

3. แนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการชุมชนแบบบูรณาการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดอุดรธานี

ภาพที่ 2 โครงสร้างแนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการชุมชนแบบบูรณาการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดอุดรธานี

จากภาพที่ 2 แสดงให้เห็นถึงแนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการชุมชนแบบบูรณาการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดอุดรธานี ซึ่งอยู่ภายใต้เป้าหมายการทำงานแบบมีส่วนร่วมภาคีในระดับจังหวัด อันได้แก่ 1) การวางแผน (planning) 2) ระบบพี่เลี้ยง(Mentorship System) 3) การดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม (participatory action) 4) การสรุป/การถอดบทเรียน (lesson - learned) และ 5) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (knowledge sharing) ดังต่อไปนี้

1. ส่งเสริมศักยภาพแกนนำ ด้วยผู้นำต้องคิดใหม่ ทำเป็นกระบวนการจัดการรอบคอบเห็นความสำคัญของผลประโยชน์ของสมาชิกเป็นที่ตั้ง ผู้นำต้องกล้า

เปลี่ยนแปลง และผู้นำต้องมีหลักการในการบริหารจัดการงาน เงิน คน

2. ส่งเสริมพัฒนาระเบียบที่ตอบโจทย์ชุมชน ครอบคลุมทุกมิติด้วยระเบียบที่มาจากปัญหาและความต้องการของชุมชน และระเบียบที่ดูแลสวัสดิการชุมชนรอบด้าน

3. ส่งเสริมความเข้มแข็งของเครือข่ายทั้งในชุมชนและนอกชุมชน ด้วยการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของคนข้ามรุ่น และสร้างกลไกความร่วมมือระหว่างรัฐ เอกชนและชุมชนทั้งในระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด

4. ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ ด้วยการให้หลักเข้าใจ เข้าถึง และเข้าร่วมกองทุนให้มากที่สุดโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ ได้แก่ Facebook, TikTok และ YouTube ใช้สื่อ Infographic ที่ง่ายกระชับกลุ่มเป้าหมาย ใช้วิทยุชุมชนเสียงตามสายในหมู่บ้าน แจกสิทธิสวัสดิการต่อสาธารณะในวาระ เกิด เจ็บ ตาย ใช้เครือข่ายกลไกของชุมชนทำงานร่วมกับ อบต. เพื่อกระจายข่าวที่เป็นประโยชน์สำหรับสมาชิกกองทุน และให้ความสำคัญกับเยาวชน โดยให้เยาวชนมีบทบาทในการประชาสัมพันธ์ทางอ้อมในเรื่องของการจัดสวัสดิการให้กับเด็ก เยาวชน และทุกคนในหมู่บ้านโดยให้ทุนการศึกษา

5. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทุกหมู่บ้านในการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชนด้วยการจัดเวทีประชาคมให้แกนนำถ่ายทอดองค์ความรู้ในระดับหมู่บ้าน ชุมชน มีสิทธิเสนอแนะหรือร้องเรียนต่อกองทุนสวัสดิการชุมชน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างหมู่บ้าน และให้ความสำคัญกับงานบุญงานประเพณีเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีเป็นน้ำหนึ่งอันเดียวกัน

ซึ่งแนวทางที่ได้ร่วมกันออกแบบนั้น ทำให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีทั้งในระดับจังหวัด และพื้นที่โดยออกมาในรูปของแนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการชุมชนแบบบูรณาการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดอุดรดิตถ์ ด้วยกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการมีส่วนร่วมปฏิบัติร่วมกันดังต่อไปนี้

1. เพื่อส่งเสริม ผลักดัน และประสานความร่วมมือในการร่วมดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดอุดรดิตถ์อย่างยั่งยืน และเป็นแนวทางการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง

2. เพื่อร่วมกันสังเกตการณ์ การตรวจสอบ รายงาน และประเมินการดำเนินงานด้านกองทุนสวัสดิการชุมชนของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาควิชาการ

3. เพื่อส่งเสริมการปลูกจิตสำนึกของบุคลากรทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาควิชาการให้ตระหนักถึงความสำคัญ และการเตรียมพร้อมกับ

การเป็นผู้สูงอายุในสังคมประเทศที่เข้าสู่สังคมสูงวัย เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

4. เพื่อเชื่อมโยงและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร เพื่องานวิจัย งานบริการวิชาการและมีกรอบแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

4.1 การดำเนินนโยบายของหน่วยงานให้มีความสำคัญกับการส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานด้านกองทุนสวัสดิการชุมชน

4.2 แบ่งปันข้อมูลข่าวสาร งานวิจัย ข้อมูลทางวิชาการ เกี่ยวกับสถานการณ์ด้านกองทุนสวัสดิการชุมชนในจังหวัดอุดรดิตถ์

4.3 ร่วมกันสร้างเครือข่ายการจัดกองทุนสวัสดิการชุมชนภาคีมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดอุดรดิตถ์อย่างยั่งยืน

4.4 ร่วมกันที่จะสร้างความเข้มแข็งให้กลุ่มอาชีพ/กองทุนสวัสดิการชุมชน ในจังหวัดอุดรดิตถ์ให้สามารถดำเนินกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การดำเนินการการจัดสวัสดิการชุมชนของผู้สูงอายุ ของกองทุนสวัสดิการชุมชน ของตำบลคอรุม ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ท้องถิ่น กลุ่มองค์กรชุมชนในทุกหมู่บ้านเพราะประชาชนในพื้นที่ให้ความสำคัญกับกองทุนสวัสดิการชุมชนทำให้กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลคอรุม อำเภอพิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์ มีความเข้มแข็ง มีการบริหารงานที่ชัดเจน มีการปรับระเบียบกองทุนฯ ที่ตอบโจทย์ปัญหาความต้องการในพื้นที่ ทำให้กิจกรรมโครงการต่าง ๆ ที่ดำเนินการให้ผู้สูงอายุ จึงครอบคลุม 10 ด้าน ครอบคลุมทุกกลุ่มวัย และกลุ่มคน ได้แก่ เด็ก เยาวชน วัยทำงาน ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาสผู้ประสบภัย ในมิติสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ

2. บทบาทเด่นในการจัดสวัสดิการของทุนให้ประสบความสำเร็จคือ “บริบทชุมชน” ที่แสดงถึงพลังของชุมชนที่เชื่อในกองทุนว่ากองทุนสามารถดูแลสวัสดิการได้ครอบคลุม ทำให้กองทุนสามารถเป็นที่ยอมรับทั้งในระดับจังหวัดและระดับประเทศ ทำให้ยิ่งตอกย้ำและเป็นพลังในการดูแลสวัสดิการแบบก้าวกระโดดและมั่นคงในระยะยาว ปัจจัยสะท้อนความสำเร็จของการจัดสวัสดิการชุมชนผู้สูงอายุกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลคอรัม อำเภอฟิซัย จังหวัดอุดรธานี 7 ด้าน โดยเรียงลำดับต่อไปนี้ ด้านบริบทชุมชน ด้านเครือข่ายการทำงาน ด้านการได้รับความร่วมมือ ด้านการได้รับการยอมรับ ด้านนโยบายรัฐ ด้านงบประมาณ และด้านผู้นำ

3. แนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการชุมชนแบบบูรณาการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำสำหรับผู้สูงอายุ จังหวัดอุดรธานี 1) ส่งเสริมศักยภาพแกนนำ 2) ส่งเสริมพัฒนาระเบียงที่ตอบโจทย์ชุมชนครอบคลุมทุกมิติ 3) ส่งเสริมความเข้มแข็งของเครือข่ายทั้งในชุมชนและนอกชุมชน 4) ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ 5) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทุกหมู่บ้านในการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชน ซึ่งหลังจากที่ได้มีสังเคราะห์แนวทาง มติที่ประชุมของเครือข่ายสวัสดิการชุมชนจังหวัดอุดรธานี นำไปสู่แนวปฏิบัติร่วมกันของทั้งจังหวัดอุดรธานีที่พยายามไปจุดหมายร่วมกัน ทั้งนี้คณะทำงานเห็นว่า การเริ่มต้นด้วยการ “ทำข้อตกลงร่วมกัน” ถือว่าเป็นใบเบิกทางในการทำงานทั้งในระดับพื้นที่และระดับจังหวัด รวมถึงยังมีกลไกการดำเนินงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือกันในแต่ละภาคส่วนซึ่งถือว่าเป็นยุทธศาสตร์ที่มีส่วนร่วมของทุกภาคี ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคชุมชน และภาควิชาการ

อภิปรายผล

จากผลการศึกษามีอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การดำเนินงานการจัดสวัสดิการชุมชนของผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 1) การส่งเสริมกองทุนสวัสดิการ

ชุมชน 2) การเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรแถมสองในพื้นที่ เพื่อให้ผู้สูงอายุและทุกกลุ่มประชากรมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีความสุขและ 3) การผลักดันภาคีที่มีส่วนร่วมในงานด้านสวัสดิการชุมชนแบบบูรณาการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กิดเดนส์ (Giddens, 2000, 64-78) ที่นำเสนอทางเลือกที่สาม (The Third War) ที่กล่าวว่าสังคมประเทศต้องการ “ปฏิวัติรัฐสวัสดิการ” โดยในสวัสดิการดังกล่าวเป็นสวัสดิการเชิงบวก (Positive Welfare) ที่มีประเด็นของการบูรณาการระหว่างภาครัฐ (Government) ภาครัฐบาลท้องถิ่น (Local Government) ภาคเอกชน (Private Sector) ภาคชุมชน (Community) และครอบครัว (Family) เพื่อให้สวัสดิการที่เกิดขึ้นนั้นมีความยั่งยืนและสอดคล้องกับแนวคิด ของมิดเกลย์ (Midgley and Hosaka, 2011, 89-100) ที่กล่าวถึงสวัสดิการแบบบูรณาการ (Welfare Mix) ว่าเป็นการบูรณาการการจัดการสวัสดิการชุมชนโดยมีภาครัฐบาล ภาคเอกชน ส่วนท้องถิ่น ท้องที่ ชุมชน และครอบครัว มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสวัสดิการจนก่อเกิดเป็นนโยบาย การกระจายอำนาจทางการคลัง เศรษฐกิจไปสู่ท้องถิ่นในบริบทที่แตกต่างกันไป ซึ่งนโยบายดังกล่าวที่เกิดขึ้นอยู่บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของชุมชน อันจะส่งผลต่อการจัดสวัสดิการในรูปแบบเฉพาะบริบทตรงความต้องการของกลุ่มประชากรในพื้นที่สวัสดิการ นอกจากนี้ แนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการชุมชนแบบบูรณาการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำสำหรับผู้สูงอายุจังหวัดอุดรธานี รวมทั้งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ แอนเดรอตติ (Andreotti and Mingione, 2016, 252-258) ที่กล่าวว่า สวัสดิการมีการปรับตัวเป็นสวัสดิการแบบบูรณาการมากขึ้น (รัฐ ประชาสังคม และเอกชน) โดยระบบสวัสดิการดังกล่าวเป็นการสร้าง “ศักยภาพของชุมชน” เพื่อลดความไม่เท่าเทียมกันในสังคม ซึ่งยุทธศาสตร์ที่เกิดขึ้นมี 6 ประเด็นยุทธศาสตร์ดังต่อไปนี้ 1) ประชากรสูงอายุได้รับการดูแลในระดับพื้นฐาน 2) หน่วยงานกลางมีระบบการกระจายอำนาจที่มีประสิทธิภาพไปสู่ท้องถิ่น

เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุในพื้นที่ 3) หน่วยงานท้องถิ่นมีขนาดใหญ่ และมีบุคลากรมืออาชีพ ในการให้บริการ 4) เน้นการมีส่วนร่วมของอาสาสมัคร และองค์กรเอกชน 5) ประชาชนในพื้นที่ มีความตื่นตัว และมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนงานด้านสวัสดิการ ผู้สูงอายุ และ 6) ไม่เลือกปฏิบัติเพื่อลดความไม่เท่าเทียม

2. ผลการสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการชุมชนแบบบูรณาการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า ผู้สูงอายุเป็นส่วนสำคัญที่สุด เนื่องจากชมรมผู้สูงอายุเป็นตัวแทนของผู้สูงอายุในทุกพื้นที่ เป็นตัวเชื่อมประสานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มประชากรอื่น ๆ ในชุมชน ที่มีพลังในการขับเคลื่อนงานด้านสวัสดิการ 10 ด้าน อย่างไรก็ตาม กองทุนสวัสดิการชุมชนฯ ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างโดดเดี่ยวโดยปราศจากเพื่อนร่วมทางที่หนุนเสริมเติมเต็มให้แต่ละก้าวประสบความสำเร็จ ดังนี้ 1) องค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทสำคัญในการหนุนเสริมทั้งงบประมาณ บุคลากร และเชื่อมประสานโอกาสในการพัฒนากองทุนฯ 2) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) ที่เป็นทั้งพี่เลี้ยงและที่ปรึกษาให้กับกองทุนสวัสดิการชุมชนฯ ในทุกด้าน โดยเฉพาะเรื่องการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในพื้นที่ ซึ่งถือได้ว่าโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเป็นส่วนสำคัญที่หนุนเสริมผู้สูงอายุในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในพื้นที่ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ 3) อาสาสมัครประจำหมู่บ้าน (อสม.) มีบทบาทสำคัญในการลงพื้นที่เยี่ยมบ้าน ติดตามอาการผู้สูงอายุ ผู้พิการ และกลุ่มด้อยโอกาสอื่น ๆ และเป็นผู้รับเรื่องราวร้องเรียน หรือข้อเสนอแนะ ที่เป็นประโยชน์ รวมทั้งยังเป็นการประชาสัมพันธ์กองทุนสวัสดิการชุมชนฯ เพื่อให้ทุกหมู่บ้านได้รับสวัสดิการครอบคลุมทุกคน และ 4) ตัวแทนคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนหมู่บ้านละ 2 คน เปรียบเสมือนพี่ใหญ่ที่ให้คำปรึกษา และแจ้งข้อมูลข่าวสารที่มีการขับเคลื่อนงานด้านกองทุนฯ ที่เป็นประโยชน์และเป็นผู้รักษาสีห์ของประชาชนในหมู่บ้าน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 กองทุนสวัสดิการชุมชนควรมีเจ้าหน้าที่ประจำที่ ต้องรายงานสถานการณ์ของกองทุน และมีกิจกรรมแลกเปลี่ยนแนวคิด ปัญหากับศูนย์รับประสานงานกองทุนของจังหวัดโดยตรงเพื่อลดปัญหาการดำเนินงานที่ไม่ประสบผลสำเร็จของกองทุนสวัสดิการชุมชน

1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีระบบจัดการและจัดเก็บข้อมูลด้านผู้สูงอายุ และนำเสนอต่อหน่วยประสานงานกลาง หรือที่ประชุมคณะทำงานด้านกองทุนสวัสดิการชุมชนอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาแก้ไขปัญหาในเชิงลึกต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยเครือข่ายการทำงานและบริบทชุมชนที่มีผลต่อความเข้มแข็งของกองทุนสวัสดิการชุมชนในพื้นที่จังหวัดอุดรดิตถ์ และจังหวัดใกล้เคียง

2.2 ศึกษาอิทธิพลของปัจจัยด้านผู้นำนโยบายรัฐ และงบประมาณต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชน

2.3 การศึกษาแนวโน้มและปัจจัยสำคัญในช่วง 3 ปีในการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนในระยะยาว (Longitudinal Study)

2.4 การพัฒนาดัชนีชี้วัดความยั่งยืนของกองทุนสวัสดิการชุมชนในชุมชนชนบท การออกแบบและประเมินความน่าเชื่อถือ

2.5 รูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชนเชิงเปรียบเทียบระหว่างภาคเหนือและภาคกลาง

เอกสารอ้างอิง

- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2557). รายงานผลเบื้องต้น สํารวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2557. ค้นเมื่อ กุมภาพันธ์ 11, 2558, จาก <http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/themes/files/older57.pdf>.
- Andreotti, A., and Mingione, E. (2016). Local Welfare Systems in Europe and the Economic Crisis. *European Urban and Regional Studies*, 23 (3), 252-266.
- Antony, G. (2000). *The Third Way the Renewal of Social Democracy*. Usa: Blackwell.
- Midgley, J., and Hosaka, M. (2011). *Grassroots Social Security in Asia Mutual aid, Microinsurance and Social Welfare* New York: Routled.